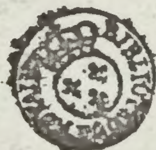
Ḳōçī Bey

Eḥvāl-i Selāṭīn-i ʻOs̱mānīyān...

احوال سلاطین، اصول وزرا و اهل دیوان

باسمه سبحانه وتعالى

احوال سلاطين عثمانيان اسكنهم الله تعالى
في اعلى غرف الجنان واحوال وزرا واهل ديوان
واحوال ندما ومقربان بيانندە در
سعادتلو وشوكتلو پادشاه دين پناه حضرتلرينك
ضمير منير پر انتباهلرينه نهان اوليه كه اجداد عظام
سعادت انجاملري اولان سلاطين ماضيه
سلطان سليمان خان غازي يه كلنجه بالذات

دیوان همایونه معدلت مقرونه حاضر اولوب
احوال مملکت و امور ملک و ملت و رعایا
و برایا و خزائن و اموال و سائر کلی و جزوی
احوالی ایله تقید تام بیورلردی تقدم سلطان
سلیمان خان اسکنه الله تعالی فی اعلا غرف
الجنان اگرچه بالذات دیوان همایونه حاضر
اولمزلردی لکن عهد سلطنت علیه لرنده واقع اولان
غزوات همایونک بعضنه بالذات توجه بیورمغله
اثنای طریق سعادت رفیقده بیجه احوال و اموره
اطلاع بیوروب و زمان استراحتلرنده محرم سرّ

قسطنطينيه ده مسند نشين اورنك شاهي
وبالا نشين تخت همايون پادشاهي اولدقجه
وراء قفصدن امور ديوانيه يه القاء سمع
همايون بيوروب بوجهتدن دخي نيجه احواله
واقف اولورلردي وتدبير امور مملكتدن فراغ
اشتغالدن طبع همايونلرينه في الجمله فتور كلسه
نمونهٔ جنك وپيكار اولان صيد وشكار اوزره
ايله كاه ادرنه وكاه يانبولي شكارگاهلرنده كشت
وكذار ايدوب هر مظلوملر واسطه عرض حال
ايتمكله بو يوزدن دخي نيجه احواله اطلاع

بيوردلودي امور مملكت ايله بو وجهله تقيدلري

كالندن اولغله زمانلرنده يمنت نشانلرندن ممالك

محروسهٔ اسلامبيه معمور وآباداه اولوب

صحن جهان پر اماناه ايدي ونعما ومقربان

اوايل سلطنت عليهٔ مرادخاني يه كلنجه امور ديده

وكارداه صاحب راي وخير انديش برالوي

عقلا وكمسنه لر ايدي شمس پاشا وجلال بك

وفرهاد اغا كبي عطاياي وافرهٔ سلطانيه ايله

قناعت ايدوب كرك نعما ومقرباه كرك ايچ

وطشره خلقنده وغيريده كالئنامن كاه امور

دولت علیه یه قطعاً مداخله ایتمزلردی اوله

تاریخدن مسند نشین وزارت عظما مرحوم

محمد پاشا امر وزارتده مستقل اولوب بر وزیر

روشن ضمیر اولمغله کارگاه سلطنتی اوبش

ییل بلا مشارك چویروب رأی سدید جهان

آراسیله نظامبخش روی زمین اولمشیدی

وزارت عظمی بر منصب جلیلدر محلنه مصادف

اولدقده صکره بیوجه عزل اولنموب نیجه

ییللر مسند صدارتده برقرار و امورنده مستقل

کرکدر وزرا و مصاحبان حضور همایونده احوال

وزرا

وزرا وعلمادن بحث ایتمکه رخصت همایونلری
اولمازدی حتی عهد محمد پاشای منارالیهده
جلو لبکه خطاء حضور همایون پادشاهیده
پاشای منارالیهی تخفیفه متعلق بعض ناشایسته
اقوال صدور ایتمکله رتبهٔ قرب شهریاریدن
ابعاد ومدینهٔ قسطنطینیه‌دن اخراج اولنوب
مدة العمر داخل حضور همایون اولمادی
وسلاطین سلف زماننده شریفلرنده وزرای
عظام وبکلربکیلر واوزنکی اغالرینك خدمتلرنده
اولنلر عموماً عبد مشترالری اولوب پادشاه

عالمپناه دیرلکن متصرف بر فرد قپولرندن
اولمزدي رعايا قسمنده واهل سوقدن
علوفه لي خدمتكار دخي المازلردي ايكي
جهتدن ضرره مؤدي اولور وغيري ده بريسي
بوكه رسوم رعيت ويرن رعايا واولاد رعايا
خدمت وزرا ووكلاده اوليجق رسوم رعيت
ويرمدن قالور خزانهٔ عامرهٔ پادشاهيه
وزعامت وتيمار اربابنه ضرر مترتب اولور
بريسي دخي بوكه رعايانك آته بنوب قلج قوشانمغه
معتاد اولنه اول لذت دماغنده جايگير اولور

تكرار

تكرار رعيت اولماز وعسكري دخي اولمغله
يرامز بالاوزم گروه اشقيايه ملحق اولوب
نيجه فتنه وفساده باعث اولمد ولايت
اناطوليده مقدما ظهور ايدن جلالي اشقياسنك
اكثر جند ولشكري بو مقوله لر ايدي اول جهتدن
وزراي سلف بو مقوله لردن كلي احتراز ايدوب
عبد شرني استخدام ايدرلردي وپادشاه قوللرندن
قطعا قوللنمزلر ايدي وكندولرينه توابع ايتمزلردي
ومقدما بكلك وبكلربكيلك وسائر مناصب ارباهي
كاردیده وامكدار مستقيم ودیندار كمسنه لره توجيه

اولنوب مقابلەدە بر اقچە وبرحبە رشوت

وجائزە آلنمازدي علي الخصوص سنجاق

بکلري وبکلربکلري يکرميشر اوتوزر ييل

منصبلرندن برقرار اولورلردي اول جهتدن

دولت پادشاهيدە قوت وقدرتلري کمالندە

اولوب سفرهمايون واقع اولدقجە هربري

يديشر سکزر يوز بلکە بيکر مرتب ومکمل

مردجنک آور مخصوص جبەلولريلە عزم سفر

ظفررهبر ايدوب اغورهمايون پادشاهيدە نيچە

ارلکلر ومردانلکلر ايدرلردي اطراف ممالك

اسلو

اسلامیه دن بر کوشه ده دشمن پیدا اولسه
دخی خبری سدّهٔ دولت پناهه کلمدین کلهٔ
بی دولتلری واصل دیوان همایون اولوردی
جمله دن بری سلطان بایزید خان ولی عهد دولت
علیه لرنك غزوات حالکی کبی بر عظیم دشمن
بدخواه لشکر فراوان کمراه ایله سرحد ممالك
اسلامیه یه هجوم ایدوب کلوردکی تاریخ مرقومده
بوسنه دخی سنجاق بکی والیسی اولان
یعقوب بك نام مرد دلاور فی الحال اینشوب
حملهٔ اولی ده لشکر غوایت رهبرینه شکست

ویروب کندونك سرنی سامانن عرصهٔ روزکاره
غلطان ایلمش ایدی ابو المغازی سلطان سلیمان
خان غازی عصر شریفنده دخی دوبروجه
مملکتنده دوزبجه مصطفی نام برجلالی ظاهر
اولوب اوتوز قرق بیك اشقیا جمع ایدوب
قرا وقصبانی غارت وخسارت اوزره ایکن
اول تاریخده میر لواء بندر اولان احمد بك
نام مرد دلاور فی الحال ایریشوب مقتول ندر
کلدی وسلطان سلیم ثانی علیه الفیض
الربانی عصر شریفنده عصاة کفره دن اسپانیه

دونیله

ووندیك دونتماسی دونتمای همایونه شکست
ویروب بعده طقسان پاره چکدرمه قدغه ایله
ایاماوره قلعه سین محاصره ایدکن یانیه بکی
غازی طورخان اوغلی مصطفی بك نام غازی
سرباز ایریشوب دونتمای کفاری تارومار
واکثر لشکرین طعمهٔ شمشیر ابدار ایدوب
قلعه یی یدلرونده تخلیص ایدی وسلطان
مرادخان صب علیه سجال الغفران حضرتلرینك
زمان دولتلرنده قزاق عاق برنیجه مملکت
خسارتنه اتفاق ایدوب اق کرمان اوزدینه

کلور ایکن ینه مشار الیه مصطفی بك ایریشوب
جمله سن طعمهٔ ضرغام بلا ایلدی   بونلرك امثالی
امرادن صدور ایدن ارلکلر ومردانه لکلر حددن
بیرون وقیاسدن افزونده هر بری زمانلرنده
نیجه فتوحات ایدوب مال غنایم بیشمار ایله
جامعلر ومدرسه لر وزاویه لر بنا ایدوب
شوکت اسلام ورونق دین کوندن کونه
زیاده اولمقده ایدی وسلاطین سلف زمان
شریفلرنده درکاه عالی قپوجی باشیلری ومتفرقه لری
سنجاغنه وبکلربکیلکه لایق وارزانی خیرخواه

دودمان عثمانی روزکاردیده صاحب رأی
وکارآزموده کمسنه لرایدی وکتّاب دیوان
عالیشان صاحب قلم واهل رقم قانون شناس
وماهر ملوك اطرافه نامه یازمغه قادر کمسنه لرایدی
ودفتر خاقانی ومالیه کاتبلری اهل وقوف
واستقامت صاحب شعور وصداقت اولنلرایدی
ودرکاه عالی چاوشلری امور دین ومصلحت
کذار ملوك اطرافه ایلچیلکه قادر کمسنه لرایدی
وهر زمره نك حد معیّنی اولوب زیاده ونقصان
قبول ایتمزدی وبیك بش تاریخنه کلنجه

طوایف مزبوره ده کدکلو اولمسی سبب جمله سی

سفر همایونه مأمورلرایدی ودرکاه معلا قپوجی

باشیلرك دفتر اجمالده ارپه لقلری اون طقوز

بیك طقوز یوز طقسان طقوز اقچه یه وارنجه

ازدیاد بولوب بر اقچه دخی زیاده اولمازدی

وزعامت وتیمار نامیله کمسنه یه آرپه لق وبرمزلردی

وباشمقلق تعیینی لازم کلسه خواص همایون

قریه لرندن اون طقوز بیك طقوز یوز طقسان

طقوز اقچه یه وارنجه تعیین اولنوب زیاده

اولمزدی وقدیمی تیمار وزعامت کمسنه یه هر

خاص

خاص و باشمقلق اولمازدي ودلسزلر
وجوجه لر وسائر ندماي پادشاهي كيملر اولورسه
علوفه لو اولوب زعامت وتيمار آنلره ممنوع ايدي
وحرم محترم همايونه آرنود وبوسنه ديوشرمه سي
وسرحد بكلري وبكلربكيلري پيشكش كوندردوكي
اوغلانلر ومتوفي اولاده وزرانك عبد مملوكلري
اولوب هر بري حرم همايون پادشاهيده نيجه مدت
خدمت ايدوب تمام مرتبه قابل اولدقدن
صكره طشره چقوب اداب واركاندن خارج
بر وضع ايتمزلردي ونشو ونما بولدقلري دولت

علیه و پادشاه اغورینه بنده جان شیرین
ایدرلردی سلاطین سالفه زمان شریفلرنده
حال بویله ایدی باقی فرمان سعادتلو وشوکتلو
پادشاه عالیجاه حضرتلرینکدر مقدما ارباب
تیمار و زعامتك وفرت وکثرتی وقوت
وقدرتی وآنلر بوزننده نه قدر خدمات همایون
کوردکلری ونه مرتبه پاك ومضبوط عسکر اولدیغی
بیان اولنور سعادتلو وشوکتلو پادشاه کشور
کشا حضرتلرینك مرآت طبع مجلالرینه خفی
اولمیه که سلاطین سالفهٔ عظام اعلا الله

درجاتهم

درجاتهم في دار السلام بو بجه غزوات جليله
وفتوحات جميله ايدوب زمان ميمنت نشانلر
طرف شمشير آبدار اياله وتوران وترك وتاتار
وهند وچين وكتا وخاكسار مملكتلرينه ايريشوب
مصراع طاقت پنجهٔ شيران نبود روبه را مضمونجه
اوزره اعداى دين ودولتدن كمسه مقابله يه
قادر اولميوب كلبانك محمدى ايله ربع مسكونى
طولوب وهر مملكتك پادشاهى مطيع وفرمان بر
بجه اولوب سمعا وطاعه ديدكلرى وبو بجه
قلاع وممالكى فتح ايدوب صيت وصداى

عالم آرالري دنيايه ولوله صالدوغي زعما و ارباب
تيمار مظاهرتيله اولوب ملوك اطرافده باج وخراج
آلمشلردي في نفس الامر دين ودولت اوغورينه
جان وباش ويره‌ن كزيده وممتاز سرباز وسرافراز
مطيع ومنقاد اول طائفه ايدي وآنلر محكم ايكن
واقع اولان غزوات ومصافلرده قپوقوللرينه
اصلا احتياج اولمزدي خيرخواه دولت پاك
ومضبوط بو طائفه ايدي وارالرينه بر فرد اجنبي
اولميوب جمله سي اوجاق واوجاقزاده لر آباً عن جد
پادشاه ديرلكنه متصرف كمسنه لر ايدي منتج

ادبار

ارباب تیماره اجنبی دخول ایتمسوه دیوانیدن
تیمار امری بر فرده ویرمزلردی قدیمی سپاهی
زاده اولنلره استحقاق امری ویرلدوکی
زمانده صحیح سپاهی زاده وقول اوغلی قول
اولدوغنه ایکی نفر زعیم واون نفر اهل تیمار
شهادت ایتمینجه ویرلمزدی وشهادتلری
شویله که خلاف واقع اولوب قول اوغلی اولمدیغی
جمله سنك زعامت وتیماری آخره ویرلوب
عبرتنمای عالم اولورلردی وشهر اوغلانی
ورعایا قسمی تیمار امرینه طالب اولمق کفره

برابري واولمقوله لره وبرلمك محال ايدي

وارباب تيماردن برارلغي ظاهر اولميانه وسفر

همايونده باش ودل كتورمينه ترقي احسان

اولنمازدي تمام مرتبه برارلغي ظاهر اولوب

باش ودل كتوردكن اون اقچه ده براقچه ترقي

انعام اولنوردي وبر اهل تيمار سفر

همايونده حددن زياده يرارلق وبهادرلق

ايدوب اون اون بش مقداري باش ودل كتورسه

زعامته مستحق اولوب دولت پادشاهيده زعيم

اولوردي آستانه دن برفرده ترقي ويرلمك

محال

محال ايدي ووكلاي دولتك وعسكرده كومش
رخت وزيور وزينت بوغيدي هر برينك مطبخ
نظري ايوآت وكسكين قلج وجبه وجوشن ونيزه
وكمان ايدي وارباب تيمارك هربري زعامت
وتيمارلري اولوه سنجاقلرده ساكن اولوب
بيراقلري آلتنده موجود ايدي آخر يرلرده اولمق
ممنوع ومحال ايدي بويله اولماسنك سببي
بوديكه هر سنجاغك سپاهيسي دائما آنده موجود
بولنوب بركوشه ده دشمن پيدا اولسه جمله سي
اوچ كونده حاضر وآماده اولوب هر نره يه توجه

لوزم كلورسه اولطرفه شتابان اولوب خدمات

مشكوره وجوده كتورلرايدي واطراف

وجوانبدن محلول زعامت وتيماري بيكدن

يوزبيكه وارنجه هر ايالتك بكلربكيسي اربابنه

توجيه ايدوب دفتر احاله قيد اولنوب تذكره سي

آستانهٔ سعادتدن برات اولنوردي آستانهٔ سعادتدن

كمسه يه ديرلك ويرلمزدي بوسببدن ممالك

اسلاميه ده برتزا علو زعامت وتيمار بوغيدي

واجنبي وناهل مداخله ايلمزدي واكر بكلربكيلر

برتيماري برطريقله نااهله توجيه ايتسه لر مستحق

اولنلر

اولنلر آستانهٔ سعادته کلوب فرهاد وشکوبجی
ایدوب اول بکلربکی به طرف پادشاهیدن کلی
عتاب اولوردي ومنصبدن سبب عزلی
اولوردي اوجهتدن زعامت وتیمار اربابنك
النك اولوب هر بری دین ودولت اوغورینه
جان وباش فدا ایدوب اعدای دین ودولته
مقابل اولسه لر بعنایة الله تعالی نصرت کندولره
کندولره قرین اولوب غالب مطلق اولورلردی
اول تاریخده واقع اولان غزوات همایونك
جمله دن بری مرحوم ومغفور له سلطان سلیمان

خان علیه الرحمة والغفران حضرتلري زمان
سلطنتلرندن نیجه قرالیکیي برشقیجه بدفعال
لشکر فراوان دریامثال ایله کلید سرحد منصوره
اولان قلعهٔ بدعه اوزرینه هجوم واستیلا ایلدکده
اول تاریخده روم ایلی بکلربکیسي اولان صوفي
محمد پاشا محروسهٔ صوفیه ده بولنوب خبردار
اولدقده في الحال ایلغار ایدوب ایرشدکده
قلب دشمنه کندوزین اوروب في الحال یوز
بیکدن متجاوز لشکر کفاري طعمهٔ شمشیر آبدار
ایدوب طوب وتفنك وجبه خانه سن آلوب
عسکر

عسکر اسلام مال غنایم ایله بیشمار ایله مالامال
اولدیلر کتب تواریخدن بومنوال اوزره نقل
اولنمشدر بوسنه ایالتی دخی سنجاق اولوب
روم ایلی ایالتنه ملحق ایکن دفتر اجمالده اون ایکی
بیک مکمل قلج ایدی قانون اوزره جبه لولری ایله
قرق بیک کزیده و ممتاز سرباز و سرافراز متعین
عسکرایدی بعض اوجاق و اوجاق زاده لردن
غیرت و حمیت و نام و ننک صاحبلری دولت
پادشاهیده قوت و قدرتلری کمالنده اولمغله
حسبةً لله تعالی قانوندن زیاده کیمی اوتوز

کیمجه قرق کیمی اللی آلتمش مسلح جبه لولری ایله
اشوب بو طریقله روم ایلی عسکری یتمش سکسان
بیك مقداری مرد شیرافکن و دلیر دشمن شکن
اولوب هر قنده وارسه لر فتح و ظفر نمایان اولوردی
و اناطولی ایالتی دفتر اجمالده یکرمی بیك قلج
اولوب قانون اوزره جبه لولریله اوتوز بیك
بیك مکمل و مرتب کزیده و ممتاز معین عسکر
اولوب اندن دخی اوجاقلرلری قانوندن
زیاده جبه لولریله اشوب اناطولی عسکری اوتوز
بیکدن زیاده عسکر اولوردی و دیاربکر ایالتی نه

تابع

تابع اولوب کردستان ایله یکرمی بیك عسکر اولوردی

وایالت وان دخی تابع کردستان ایله اوتوز بیکدن

زیاده عسکر اولوردی وارض روم ایالتی

دخی یکرمی بیك کزین عسکر اولوردی وسائر

ایالتلر دخی بو وجه اوزره مرتب ومکمل ایدی

والحاصل یالکز روم ایلی عسکری بامر الله نیجه

قرالنه ودیار بکر ووان وارض روم ایالتری

عسکری شاه عجمه جواب ویروب غیری

عسکره احتیاج قالمازدی وروم ایلی ایالتلرنده

بکرمی بیك دفترلو اقنجی وقرق بیك یوردکان

ومسلمان وار ایدی وانا طولی ایالتندن اونوز
بیك پیاده كان وار ایدی سفر همایون واقع
اولدقجه اتنجی بكلربكی قرق اللی بیك مقداری
آنه طونه قادر كیمی اتنجی كیمی كوكللو شهبازدلاور ذیل
اشوب غارتكر ممالك كفار اولورلردی تاتار
طائفه سنه قطعا احتیاج اولمزدی ویوده كان
ومسلمان طائفه سندن سفر اولدقجه نوبت ایله
بش التی بیك نفر آدم تعیین اولنوب مهمات
سفریه لری كتمیلر كوندرلردی وطائفه مزبوره نك
بیوك بكلربكی باش بوغ اولورلوردی وانا طولی

6

جانبنه سفر واقع اولدقجه پیادکان طائفه سندن
اوچ درت بیك آدم نوبتله تعیین اولنوب
بونلره یکیچری اوجاغنده اولدوغی اوزره اون نفر بیا
بکلوبی که واردر باشی وبوغ اولوب اول طائفه‌یی
سفرهمایونه سوررلردی طائفهٔ مزبورەنك کاری
متریس قازمق وطوپ وتوفنك خدمتن ایتمك ایدی
ارباب تیمار بومقوله قره قوللقده اولمیوب واللرینه
قازمه وکورك آلمیوب جنك حربه حاضر وآماده لردی
وبر قلعه‌یی كه محاصره ایتسه‌لر بعنایة الله قبضهٔ
تسخیره کلوردی مقدما حال قضیه بومنوال اوزره ایدی

باقی فرمانِ سعادتلو وشوکتلو خاقانِ کشورستان
حضرتلرینکدر مقدّما علوفه یه منصرف
اولان طوائفک نه مقدار اولدیغن بیان ایلمکدر
سعادتلو وشوکتلو پادشاه کردون وقار حضرتلرینک
طبع همایون مهر آثارلرینه نهان اولمیه که طقوز یوز
سکسان ایکی تاریخنده جدّ بزرگوار عالی تبارلری
مرحوم ومغفورله سلطان مراد خان ابن سلیم
خان علیهما الرحمة والرضوان حضرتلرینک جلوس
همایونلری واقع اولوب مسندآرای اورنک شاهی
اولدقلرنده موجود اولان علوفه لی قول طائفه سی

یولر

بونلردر که ذکر اولنور که شرح و بیان قلنور مهم

درکاه معلی متفرقه لری نفر ۱۲۴	جماعت چاشنکیران نفر ۴۰
چاوشان درکاه عالی نفر ۲۶۰	کتاب دفتر خاقانی نفر ۴
کتاب دیوان همایون نفر ۳۱	کتاب مالیه نفر ۱۷
کتاب خزینهٔ عامره نفر ۵۱	خزینه داران بیرون نفر ۱۰
جماعت بوابان درکاه عالی نفر ۳۰۶	ابناء سپاهیان نفر ۲۲۱۰

جماعت سلحداران
نفر ٢١٢٧

جماعت علوفه جیان یمین
نفر ٤٠٠

جماعت علوفه جیان یسار
نفر ٤٠٦

جماعت غرباء یمین
نفر ٤٠٧

جماعت غرباء یسار
نفر ٤٠٧

جماعت تکیجیان و کمانان و پیادگان زغرجیان
نفر ١٣٥٩٩

جماعت غلامان عجمیان در استانبول و ادرنه و گلیبولی و حدایق خاصه
نفر ٧٤٩٥

جماعت اصطبل عامره
نفر ٤٣٩٦

جماعت مطبخ و کیلار
نفر ٤٨٩

جماعت جبه جیان
نفر ٦٢٥

جماعت طوپچیان نفرا ١٠٩٩	جماعت عربجیان طوب نفر ٤٠٠
جماعت مهتران خیمه نفرا ٢٢٩	جماعت مهتران علم نفرا ١٥٨
جماعت تبرداران نفرا ١٢٥	جماعت بسکان نفرا ١٥٨
جماعت سقایان نفرا ٨٨	جماعت مؤذنان خاصه نفرا ٦
جماعت اهل حرف نفر ٥٣٧	جماعت صویولجیان نفر ٥٤

جماعت اطبا و جراحان نفر ٢٦ جمعاً گونکلر نفر ٢٦١٥٢

طوائف مزبورەنك هر برينك منوال مشروح

اوزرە حد معينى اولوب زيادە ونقصان

قبول ايتمزدى والتى بلوك خلقنه بر بيلده

بر قچ اولوب متوفالرى دكلو حرم همايونك

اسكى اوغلانلر اخراج اولنوب ويكيچرى وجبه‌جى

وطوپچى طائفه‌سندن يرادلرى ظاهر اولان درويشلر

عرض اولنوب طائفهٔ مزبورەيە الحاق اولنوردى

ابتداده بلوك وولدش ناميله اولمق ممنوع ايدى

اولجهتدن طائفهٔ سپاهده بر فرد بر فردە ظلم وتعدى

ایدرمزدی و درگاه عالی یکیچریلری وجبه جیلری
وطوپجیلر وسائر اوجاقلرده اولان قوللر عموم اوزره
دیوشرمه‌دن اولوب غیری طائفه‌دن اولمق
ممنوع ایدی دیوشرمه دخی آرنود وبوسنه وروم
وبلغار وارمن طائفه‌سندن مخصوص اولوب
غیری طائفه‌دن اولمق ممنوع ایدی دیوشرمه‌لر
ابتدا قزل عبا ایله گلن عجمیانی آیین اسلام وترکی
لسان اوگرنمک ایچون اغالری اولان کمسنه‌لر
ایکیشر فلوری به ترکستانه فروخت ایدرلردی
درت بش سنه‌دن صکره دفتر ایله اولان برلردن

جمع ایدوب هر برا وجاغه توزیع اولنوردی
ویدی یلده بر یکیچری تیمی اولوب متوفالری
دکلوا وده بش یکرمی چوقلی اسکی اوغلانلر قپویه
چقارلردی زیاده بر اوغلان چقمازدی ویکیچری
طائفه سی عموماً ارکنلر اولوب جمله سی اوطه لرنده
موجود ایدی استانبولده طشره بر فرد اولمازدی
وسفر نیامنده و باشقه اونلر بر بنك علوفه سی
قطع اولنسه من بعد تصحیح احتمالی اولمزدی
والحاصل قپوقولی قوده و ارباب تیمار تیمارلرنده
ساکن اولوب غیری یرلرده اولمق قانون کل ایدی

وده

وفرق نفر طاغ قودیجیلرندن غبریی قودیجی

نامی بو غبیدیی واو بوداق دخی اولمازدی مکر

بیر وعملهاتن اولوب سعزه اتمکه قوت وقدرتی

اولمیه او متعولهلره اوجر اقجه ایله تقاعد احسان

اولنوردی آندن صکره تزوجه اجازت ویریلورکن

اولدخی او بارق صاحبی اولوب دعاء دولت

پادشاهیه مشغول اولوردی واولادی اولدقده

بر قاچ نفر اختیار اوطه مز قوللری اوغلیدر دیو شهادت

ایتدکدن صکره عجمی اوغلانی یازیلوب اوجاغه

برینه تسلیم اولنور بعد زمان بو الری ایله قپویه چقارلر

ویکیچری اوجاغندن اوچ چاوش واون ایکی

سراسر قوشنانه موجبی اولوب زیاده اولمازدی

ویکیچری کتخداسی وچاوشلر بش بشر سکزر اونر

ییل منصبلرنده برقرار اولوب بیوجه ویلوسبب

عزل اولنمزلردی وسائر ضابطلری دخی بونوع

بی کناه عزل اولنمیوب هربری منصبنک نیجه

مدت برقرار اولوردی یایا باشیلری منصب

اولدقلرنده اغالرینه پیشکشلری بیک اقچه اولوب

زیاده اولمزدی وبلوک باشیلرینک بیلنده اغالره

بر اقچه بوغیدی وبرنده موجب عزل بر تهمت

صادر

الی ع

21

صادر اولسه اغالري ديوان ايدوب جمله اوجاق
ضابطلري حضورنده اول كمسنه يي عزل ايدوب
تكرار اوجاغه ادخال ايتمزلردي انجق دوشندن
استحقاقنه كوره تيمار و زعامت احسان اولنوردي
حال قضيه بو منوال اوزره ايدي باقي فرمان
سعادتلو پادشاه عالمپناه حضرتلرينكدر
وزراي عظامك تغير احوالنه باعث و مناصب
پادشاهيه مداخله و تيمار و زعامت احوالنه
ابتدا تغير نه جهتدن اولدیغي بيان اولنور
سعادتلو و شوكتلو خاقان غضنفر صولت حضرتلرينك

قلب شریف پرجلوه دولتلرینه نهان اولمیه كه طقوزیوز
سكسان ایكی تاریخنه گلنجه وزرای عظامدن استقلال
تام اولوب وزارت عظما صدرندن اولنلرك امورینه
بر فرد مداخله یه قادر دگل ایدی قبض وبسط عزل
ونصب اللرنده اولوب پادشاه ایله كندولرینك
اولان معاملاتنه كمسه واقف دگل ایدی وبر مصلحته
مداخله یه كمسه نك زهره سی یوغیدی تاریخ مزبوردن
برو ندما وسائر مقربان حضور همایون پادشاهیدن
حیزلر ورتبه لر بولوب امور سلطنته مداخله ایدر
اولدیلر و وزیر اعظم اولنلره نیجه نامعقول تكالیف

ایدر

ایدر اولنلر آنلر دخی مرادلرینه مساعد ایتمزلر ایسه
جمله سی بیکیده و بیکجهت اولوب حضور همایونه فرصت
بولدقجه حقلرنده نیجه افترالر ایدوب تحریک سلسلهٔ
غضب پادشاهی ایتمکله بی گناه کیمنی قتل و کیمنی نفی
و کیمنک مال و منالن آلدوروب کلی حقارتلر ایدرلر
جمله‌دن بری بعده مملکت عجم اوزرینه سردار
تعیین اولنان فرهاد پاشا طریق غزا و جهادده کمربند
اجتهاد اولوب نیجه دولت علیه‌ده بونجه خدمتلر
وجوده کتوروب عرصهٔ مملکت عجمده اون ایکی
ایالت یری قبضهٔ تصرفه کتوروب ممالک اسلامیه

الحاق ایتدکن شاه کرای الامان ایچی آصف عالیجاه عالیهم
صاحب قران دین طالب صلح وامان اولوب قرنداشی
اوغلی بونجه تحف وهدایا وبونجه تفاریق
کران بها ایله مخیم بارگاه پاشای مشار الیهه کوندروب
تضرع ونیاز ایدیجك پاشای مشار الیه دخی اردینه
مساعد ایدوب فتح ونصرت بر یمین وبخت
ودولت بر یسار آستانهٔ سعادت مدار طرفنه عزیمت
ایدوب برادرزادهٔ شاه کرامی بیله سنجه سده‌ٔ
دولت پناهه کتوروب تسلیم ایلدیکی بو بجه خدمتلر
مقابله سنده طرف سلطنت علیه دن التفاتلر ونوازش

واعلام

انعام واحسانلرمأمول ایکن نیجه‌لرو مقربان وصادق
بکویانده بعضیلرحقنده بنچه افترالرایدوب
بالآخره بی کناه قتل ایتدیدیلر ومقدما سلطان مراد
خان وکتخداه محمدخان غازی حضرتلرینك زمان
سلطنت علیه لرنده طائفهٔ سپاه سمت اطاعتدن
انحراف کوستروب وکلای دولت اله زوربازو
معامله‌سن ایدوب روم ایلی بکلربکیسی قره محمد
پاشایی و باب السعاده اغاسی غضنفر اغایی استمزز
دیو قتل ایتدروب و بنچه اهل عرضه تعرض ورعایا
وبرایایه ظلم وتعدی اونرماولوب برفرد دفعه چاره

بولنوب مرحوم یمشجی حسن پاشا حسن تدبیر و رأی
جمیلی ایله یکیچری قوللرنه آلوب علی الغفله استانبولی
قپولرین قپادوب طائفهٔ مزبوره نك اشقیا
وانشادیجی بر آنده طعمهٔ شمشیر قهر ایدوب حقلرندن
كلمشیكن آنی دخی پادشاه عالمپناه حضرتلرینه بی جرم
وگناه غمز ایدوب بالآخره قتل ایتدیلر و درویش
پاشا و نصوح پاشا دلیر و دلاور مرد بهادر نیجه صادق
وزیرلری بعض اصحاب اغراض نیجه افترالر ایدوب
حاشا ثم حاشا سلطنت علیه یه سوء قصدی واردر
دیو مظهر غضب پادشاهی ایتدیلر آندن صكره

كلوه

.4

كلدكده وذرا بالمقدوره ايچ خلقته متابعت و
هو الرينه موافقت ايدوب هر نه مراد اينسه لر
دريغ ايتمز آنلردخي نيجه امورده مداخله يه باشليوب
غزاة ومه مقاتله حقلري اولان نيجه بوز بيك
ييل منتهم فتح اولنمش قرا ومزارعي بر طريقله كيمي
ياشمقلق كيمي اربه لق كيمي تمليك ايدوب وكندولره
تمام استغنا كلدكده صكره هر بري توابعنه نيجه تيمارلر
وزعامتلر ايدوب ارباب سيفك دير لكلرين
قطع ايديلر وبيت المال مسلميني اضاعت ايدوب
عالمي بو شكله قويديلر بوندن صكره بنه قناعت

ایمیوب باب ارتشایی کشاده قلوب سنجاقلره

وبکلربکیلکه وسائر مناصب پادشاهیه مداخله

باشلدیلر بر الایی نااهل ونامستحقلر لوشه

رشوتنه طمع ایدوب کیمنه بکلك وکیمنه بکلربکیلك

الویروب ارباب استحقاق اوادن برآووج کارددیك

واکلدیلر ودو شجاعت شعار قوللری کوشهٔ مذلتده

بی نام ونشان قلوب پایمال فقر وفاقه اولدیلر وارباب

تیمار وزعامت بالکلیه یوغ اولدیلر اولجهتدن

واقع اولادن غزوات بر واروب برکلمه بلکه تخریب

ممالك معموره دن کنایه اولوب فتح ونصرت برطرف

اولدی

اولنیجق ضبط وربط عالمدن قالقدی
علوفه لو قوللر دنیایی طوتدی وناسزالری
وکلاء توابع اولوب هر نه قدر فتنه وفساد ظهور
ایتدیسه بو مقوله لردن اولدی حنکار دیرلکسه
متصرف اولنلر وکلاء قپوسندن نیلر قول قول کرکدر
ووکلا قوللی عبد شنز الرایی بنده اولمه الحق
کرکدر وحرم همایوندن خلاف قانون ترك چنگانه
ویهودی وبیدین وبی مذهب نیچه قلاوش
وعیاش شهر اوغلانلری کیردی اولدی بوندن
بویله بر نددارك کورلمزسه وزعامت وتیمار ارباینه

ویرلمزسه بودیرمه چاتمه عسکر ایله دین ودولته

اولنی برخدمت کوریلمز و برمصلحت تمامه ایرمز

باقی امور فرمان دولتلو وسعادتلو پادشاه

عالیجاه حضرتلرینکدر علمای سلفه نسبتدن

اولوب وحالا موجود اولان علمای عصره حالکه

اولدیغی وبیلرنده جاری اولان قانون قدیم

نه ایدوکی بیان اولنور سعادتلو وشوکتلو پادشاه

فرشته شیم حضرتلرینک طبع سلیم پرکرملرینه

نهان اولمیه که خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم

اجمعین حضراتندن صکره پادشاه سلفدن عترهٔ طاهره

:6

آل عثمان خلدت خلافتهم الى آخر الزمان كبي
بو نسل نجيب پاك كوهر و بو سلسلهٔ شريفهٔ بلند
اختر پاك مذهب و پاك ملت عالي‌قدر و جوانبخت
بر پادشاه كلمامشدر و بونلره ميسر اولان غزا و جهاد
و بونلره نصيب اولان فتح ممالك و بلاد بر پادشاهه
ميسر اولمامشدر شرع شريف و دين مبينه
كمال حرمت و عزتلري بركاتيله بو مرتبه الطاف الهيه‌يه
مظهر اولمشلردر ايمدي معلوم همايون اولكه
شرع شريفك بقاسي علما ايله در اول جهتدن
اجداد عظاملري زماننده علما و طلبه‌يه اولان

حرمت و عزت بر دولتده اولمامشدر و آنلره
اولده رعایت ثمرسیله نتیجه آثار جمیله مشاهده
ایتمشلردر انتظام حال علما مهمات دولت و دیندندر
بو اثناده غایت مختل و مشوش اولوب حاللری
دیکرکون اولمشدر اجداد عظام سعادت انجامکزی
زمان شریفلرنده علما بیننده جاری اولان قانون
و رسم بو ایدی که علمانک اعلم و افضلی و اتقی و اورعی
اسن و اصلحی شیخ الاسلام و مفتی الانام
اولوب اندن اشاغی روم ایلی قاضیعسکری
آندن اشاغی اناطولی قاضیعسکری اولوب بو ترتیب

اوزره

اوزره استحقاقلرینه کوره رعایت اولنوردي
وصدر فتوي محلنه مصادف اولدقده صکره
من بعد معزول اولمازدي زیرا فتوي منصبي
کزیدهٔ مناصب علمیة در آنك حرمتي غیره یکرمز عزل
ونصب قبول ایتمز وهر عالم اول مقامه لایق
اولمز مفتیمز شیخ الاسلام اولان کمسنه لر
منبع فضل وکمال اولدوغندن غیري ناطق
بالحق اولوب پادشاه عالمپناه حضرتلرینه دائما
نصح جمیلدن خالي اولمزلردي ونظام دین ودولته
ساعي اولوب احوال عباد الله اللهه مقید لردي

صدر فتوی بویله بر آدم ایله مشرّف اولدقده نصکره
مدّة العمر عزل اولنماموق کرکیدی ابولرك قدری بلنمك
کرکدر ابو السعود افندی مدّت عمرندن منصب
فتویده عزل اولنمدی واستقامت ودیانتی
اولدن قاضیعسکرلر دخی اون اون بش منصبده
اولوب معزول اولدقلرندن یوز اللیشر اقچه تقاعد
احسان اولنوردی بلاد ثلثه قاضیلری وسائر
حکام شریعت دخی نیجه زمان منصبلرنده برقرار
اولوب بیوجه عزل اولنمازدی وبعد العزل
نیجه لری بر مدرسه ایله تقاعد اختیار ایدوب

بقيّهٔ عمرلريني علم و عبادت ايله و دعاء دولت
پادشاه اسلام ايله كچورلردي ارالرنده شمديكي
كبي شهرت و زينت بوغيدي هر بري منصبنده
استقامت و عدالت ايدوب وارد قلري يرلره
عباد الله‌ه رحمت اولورلردي و تقاعد ايتدكلرنده
كيجه و كوندز علم شريفه اشتغال ايدوب نيجه
تأليفات و تصنيفات وجوده كتورلردي
حالا خزينهٔ عامره ده الآن نيجه تأليفلري
موجوددر و نام جميللري قيامته دك السنهٔ عالمده
مذكوردر و ماللرينه دخي جناب الله بركت ويروب

نیجه خیرات وحسنات وجوده کتوردلردی
الاده جامعلری ومسجدلری ومدرسه ومکتبلری
خانقاه وزاویه لری اطراف ممالک اسلامیه ده هر
موجوددر حالا طریق علمیه فوق الحد متغیر
اولمشدر وطلبه نك جاری اولان قانون قدیم
تنزل بولمشدر مقدما بر طالب علم دانشمند اولوق
مراد ایلسه علمادن بریسی محرک اولوب اول اندن
مخرج درسی اوقویوب استعداد ولیاقتی مشاهده
ایتدکدنصکره مدرسینه برینه کوندردی
آنده برینه آندن برینه بویله بویله خارجه وداخله

ومحنه

29

وصحنده نیجه مدت دانشمند اولوب بعده مراد
ایتدکی یرده قرار ایدوب یولی کلدکده ملازم
اولوب روزنامچهٔ همایونه نامی یازیلوردی
صحن دانشمندلرینک اسکیلریکه معیدلردر هر
برینه بر ردتمه تعیین اولنوب آنده ساکن اولان
سوختکان طائفه‌سنه افادهٔ علوم ایدرلردی
بیک تاریخنه کلنجه صحن معیدلرینک شمدیکی
مدرسلر قدر وقع واعتباری وارایدی ودانشمند
اولوب نیجه زمان مدرسده اشتغال علم ایتمینجه
ملازم یازلمازدی وکمسه کمسه‌نک اجازتسز

دانشمندین المازدي طریق علم پاك ومضبوط ایدي

اول سببدن ایچلرندن جاهل واجنبي اولیوب

هر بري بو لیله کلمکله اکر قضاة اکر مدرسین درجه سي

علم ودیني مکمل عرض ووقار صاحبي آدملر اولوب

متمسکلري حالنده علم شریفه ومنصبي حالنده دین

ودولته استقامت اوزره خدمتلو ایدوب عباد الله

نفع محض اولورلردي نهایة الأمر بیك اوچ تاریخنده

بو انتظام بوزیلوب متقدماً شیخ الاسلام اولان

صنع الله افندي برقاچ دفعه بیوجه معزول اولوب

وقاضیعسکرلردخي تیز تیز معزول اولمغله یرلرینه

طلم

كلون عزل خوفنه دوشوب وكلامي دولت ايله
ملتيه محتاج اولوب حضور همايونده حق سوزي
سويلمدن قالديلر وهركسك رعايت خاطري ايله
مقيد اولديلر اما دينمك متانتي اولان عزلدن
دخي قورقميوب كلوم حقني سويلر صنع الله افندي
رحمة الله عليه بر قاچ دفعه معزول اولمشيكن
ينه كلام حقي سويليوب امر دين ودولتده قطعا
مسامحه ايتمدي ايمدي اول صدر مسامحه بري دكلدر
رعايت خاطر محلي دكلدر كيدك هر مصلحته خطر
قارشمغله وهر امورده مسامحه اولنغله نا مستحقلر

حدده زياده منصبلر ويرلمك اقتضا ايدوب
قانونه قيم بوزلدي قاضي عسكرلر دخي زمانه
قليلده بيوجه معزول اوالمغله ايچلرندن طامع وحريص
اولنلر زمان نصيبي فرصت وفرصتي غنيمت بيلوب
مناصبي اكثريا رشوت ايله ناهله ويره اولديلر
وملازملر دخي يوليله ويرليوب صاتلمغه باشلياله
وبوده صوباشي كبي بيلري وعوام ناسده نيچه لري
بشر اون بيك اقچه ايله ملازم اولوب بعده زمان
قليلده مدرس وقاضي اولوب صحت علم وجهلله (الطويل)
ابو كم بلومز اولدي اكثريا ظلم وتعدي ايدوب نام

عمل

31

علمايي كشيده قالوب اولمقوله جهله واجنبيلردر
بوخصوصه طريق علميه خدمت ايتمش وبويله ايزيله
كلمش علما حاشا كه حقنده عدول ايده نهايت
ايولره ايولكلري مقابله سنده رعايتلر وكمللره
كمللكلري ايچون پاهالر اولنمغله وعالم وجاهل
تميز اولنموب علمانك قدري بلنمامكله علماء
عظامك عوام ناس نظرنده قدر وعظمتي قالمدي
عزت وحرمتلري كندي علماء سلف دين وديانت
اصحابي اولوب طرف حقنده ذره جه عدول
ايتميوب جناب بادشاهك جلال وجبروتي ملحوظه

ایدوب الحمد قوتمغله عامهٔ خلق جهان
دخی آنلرده قوتلردی برمادده امر حق
بودر دیسه لر هرکس سمع اوطاعه دیردی
کمسه نک مخالفته زهره سی یوغیدی بوعبد
فقیر ذره شان استانبوله کلدیکمده اکرچه علماءِ
عظام شمدیکی کبی خدم وحشم اصحابی دکلایدی
لکن برمدرس داعیلری یولده کچسه خلق عالم
اقبال تام وکلی تعظیم واحترام ایدلردی عرض
وقارلری کمالنده ایدی طشره چقتقلرنده
کندولری وآدملری باباًیانه لباسلر ایله قطعا زینت

وطنطنه

2

وظرافت يوغيدي وبيهوده سير وسلوكدن
وطلب جاه ومنصبدن دكللر ايدي هر كس
اولرندن اشتغال علم ايدوب چقدقلرندن بادرس
ويا جامع شريفده ياخود لله محبت ايلدكلري
كمسنه لر زيارتنه چقارلردي   اما خلق نظرنده
هر بري مجتهد منابه سنده معزز ومكرم ايدي
بو عصرده دخي عالم وجاهل بركوندر لبوب اصحاب
علم ومعرفته امتياز ويرلسه زمانه قليلدن بيله
اولكي مرتبه يه واردردي مناصب علميه شفاعتله
ويرلمه دواركلديرا علم تفتيشي نيسه اكا ويرلمك

کرکدر طریق قضاده مدار علمدر سن و سال و حسب
و نسب دکلدر شمدیکی زیاده عدل ایدنلردر
زماننده منصبی اسکی به ویررلر اسکیلک عندالله
مدار قضا دکلدر سجادهٔ شریعت عالم و عادل
اولنلره کرکدر مدرسه لرده دقایق علمیه استخراجنه
قادر اولنلره کرکدر بر جاهلی مجرد اسکیدر دیو
بر عالمه تقدیم عند التحقیق جور در علم و دیانتی
اولیجق شاب ایسه ده قایرمز امامنك دخی اعلم
بالسنه اسن اوزرینه مقدمدر خصوصا
منصب قضاده سن و سال و زمان مرجح اولمق

ذاتلری

قدرلري برابر اولدیغی زماننده درشیخ ایله شاب
علم ومعرفتده مساوی اولیجق پیرلر تقدیم اولنمق
اولی در اما علم ومعرفتدن بی بهره اولیجق بیك
یاشنده اولسه عباد اللهه نفعی اولماز وحقی باطلدن
تمییزه قادر اولماز اما جمله نك مبدأی ملازمتلر
شویله که موالی ملازمتی صاغمه لر وهر بری
ملازمتی ارباب استحقاقه ویره لر طریق علم
زمانه قلیلده منتظم اولور واهلنا اهله غالب
اولمیه وملازمتلر دخی چوق ویریلور اولدیغی
آریه لقلر وظیفه لر تشریفی حادث اولدیکی

بر بنده اربه لق ياخود وظيفه اولسه تشريفندن
نيچه ملازم يازرلر وهر ماده ملازمت قانونندن
زياده آلنور اولدي بو عصرده ديانتي وامانتي
اولميان قاضيعسكرلر كونه كونه ملازمتلر يازوب
روزنامچهٔ همايوني طولدرديلر ونيچه لرينه رتبلر
ايدوب بر ايكي ييلده بريكي ملازمي يوز اللي به هو
چقارديلر اول جهتدن قضاة احوالي مختل ومشوش
اولوب ارالرنده مزاحمه كمالنده اولمغله بر قاضي
ايكي ييل ملازمت ايله منصبه نائل اولمز اولدي
فقر وفاقه چانلرينه كچدي هر بري سائل

مرتبه سنه واردی بر منصب چقسه اون بش
یکرمی آدم طالب اولوردی بریسنه ویریلیجک ما عداسی
تهی قالوردی بونلر بربرلرک کورلمزسه حاللری
دیکرکون اولمشدر بونک تدارکی ملازمت ضبطیله
اولوردی قانوندن زیاده که ملازمت ویرلمیه وارباب
استحقاقدن غیریسی الینمیه وعالم وجاهل برکورلمیه
بفضل الله ینه منتظم اولوردی قضاة احوالیله تقید
اهم مهماتدن اولمشدر غایت خوار و ذلیل اولمشلردر
وصو باشی وبرخراجچی شکایتیله منصبلری ویریلور
بی سبب نیچه لری عزل اولنوب خلق اچنده رزیل

قالمدیغی عرضلری دکلمز اولدیغی بو ظالمی عرض
ایتسه‌لر اول ظالمه سبب رغبت اولور یا نتیجه‌ط
اجرای احکام ایتسونلر هر شکایتله منصبلری
ویرلمامک کرکدر غدرینه مطلع اولدقدنصکره
جزاسی ویرلمک کرکدر فی الحقیقه آنلر ده ده
ظالم اولنلر تمام کتنهیله بلندکدنصکره عزل ایله
اکتفا اولنمیوب کیمی نفی کیمی عزل ابد اولنمق کرکدر
هرقنده ظالم وار ایسه جزاسی کورلمک کرکدر
مسامحه ایله عالم الدن کیتدی باقی امر و فرمان
سعادتلو پادشاه حضرتلرینکدر زیادت زیمارک

اسدا

ابدا تغییری نه جهتدن اولدیغی وحالا کیملر
الندہ اولدیغی بیان اولنور سعادتلو وشوکتلو
پادشاه انجم سپاه حضرتلرینک خاطر همایون
پر انتباهلرینه نهان اولمیه که وجه ارضده
فتنه وفساد وشر وشورک شیوع وانتشارنه
واشقیا واشرارک غلبه واشتهارنه بر باعث عظیم
بو دکه ارباب زعامت وتیمارکه عند التحقیق
عسکر دین انلر ایدی حالا آنلرک دیرلکلری
قطع اولنوب وکندولری بی نام ونشان
اولوب فتنه وفساد عالمی طوتدی طقوز یوز

طقساه ایکی تاریخنه کلنجه قراو مزارع ارباب
سیوف الندن واوجاق زاده لراولوب اجنبی
و بد اصل دخول ایتامش ایدی واکابر واعیان
سپاهینه کیرممش ایدی ابتدا تغییری شول جهتدن
اولمشدر که مقدما ممالک عجم اوزرینه سردار
تعیین اولنان اوزدمراوغلی عثمان پاشا
بعض اجنبیلره شجاعتلری ظاهر اولدقده اقاجه
بیک لکجه ابتدا امری ویروب بو طریقله اجنبی
فرصت بولوب عثمان پاشا ابولرینه ویرمشیکن
اندن صکره کلنلر کادبو دردیوب ایدوکم

دیمکن

16

دیمیوب مناسبتی اولمیاه واصلنك وجنسنه
دیو للك تصرف ایلمیاه شهر اوغلونی ورعایا
قسمنده براوی فرومایه که برشیئه برامز
اولمقوله اشخاص ابتدا امرلرین رابگان ایدوب
زعامت وتیمار مراد ایدنلر برکونن بوزبیك
اقچه تیماره استحقاق حاصل ایدوب اولیلر
ومحلولات دخی آستانهٔ سعادت طرفندن ویرلکه
باشلیوب ارکان ووکلا دوش محلولی توابع
ومتعلقات ویروب ممالك اسلامیه ده واقع اولان
تیمار وزعامتك کزیده لری خلاف شرع شریف

ومغاير قانوندن منيف كيمى يشمقلق وكيمى ارپه لق

وكيمى خواص همايونه الحاق ايدوب وكيمنى تمليك

وكيمنى وقف وكيمنى بيدي صحتك اولون بنجه

كمسنه لره تقاعد ايدوب وبالجمله زعامت وتيمار

اكابرما اكلي اولديغى بكلربكيلرده وسنجاق بكلرندن

وورزرا اغالرندن ومتفرقه وچاوش وكتاب

زمره لرندن ودلسز وجوجه طائفه سندن وندماء

پادشاهيدن وبلوك خلقندن اكابرندن نيجه تيمارلر

وزعامتلر اولوب كيمى خدمتكارلري اوزرينه

وكيمى ازادسز قوللري اوزرينه برات المشلردر

نام

37

نام آدملرك حاصلى كندولر يوب ايچلرنده
آدم واردركه بكرمى اوتوز بلكه فرق اللى
مقدارى زعامت و تيمار بو طريقله آلوب حاصل
اولوه محصولاتى كندولر اكل ايدوب سفر همايون
واقع اولدقده معنا بو قلمده موجود اولسون
ديوانكى بيك اقچه خرجلق و يردوب جبه وجوشن
بر بنده عبا و كبه كيدوروب بر رسملو باركير ايله
سفره كوندروب كندولر اولرنده ذوق وصفا
وسير وصحبتده اولوب عالم خراب اولسه عنلرينه
المازلر عياذا بالله دينانى دشمن آلسه سفرندر

بلمزلر امرانه گچنورلر اندیشهٔ دین ودولت قطعا
خاطرلرینه گلمز بوندن ماعدا زعامت وتیمار
آستانهٔ سعادتده توجیه اولنمغله ممالک محروسهٔ
اسلامیه ده اولان زعامت وتیمارلرک
عشری نزاعسز اولوب ماعداسی بالکلیه نزاعلودر
وزیر اعظم قوللری حالا تیمار وزعامت دعواسی
استماعندن غیری اموریله تقیدن زمان قالماز
هر ادمک النده متعدد براتلر واون بش یکرمی
قطعه مقرر نامه لر اولوب برینک مقرر نامه سنه
حق یوغکن ضمنی تزویر وتلبیس ایله دخل وتعرض ایتدوکی

سع

38

سمع همايونمه واصل اولمشدر بوكا ضبط ايدروب
خصمني منع ودفع ايدرسز ديو يازار خصمنك
الندة اولان بّرات شريفه واموده دخي عينيله
بودسم اوزره حق بونكدر بوكا ضبط ايتدوره سين
ديو يازدوب سعادتلو پادشاهمز اوزرينه كذب
ودروغ ايدرلر وبرات همايون واوامر شريفه يي
ابتذاله دوشوروب ناموس سلطنته نقيصه ويررلر
وزيدي عمروه وعمروي زيده طوتشدوروب
ارباب زعامت وتيمار قوللرينه كلي غدر
ايدرلر دردمندلرك محصولاتني بونزاع ارسنده

ضایع ودعایا پایمال اولوب نیجه سفرلو سفرلرین
غازیلر کندولر سفرهمایونن جاه وباش
ویرمن وخصمی اولوب کسنه اونن ذوق
وصفاده ایکی محصول زمانی کلیجک آستانه دن
برمقرر نامه ایله اول دردمندک محصولن کیمی
کندو آلوب وکیمی حکم ایدن قاضی یه ویروب
بویله بویله تیمار وزعامت احوالی هرج ومرج اولوب
الوه صتان بلورسز اولدیغی مقتضا بر دیاره طرف
سلطنت علیه دن برامر شریف واردا اولسه اول
دیارک قرا وقصباتنه ولوله وصغیر وکبیرنه

حوو

خوف وهيبت دوشوب فرمان پادشاهي
وارد اولمش ديو هرلش قولاق طوتردي شمديكي
هرخصوصده اوامر وبروات رايگان اولوب
بربرينه مخالف بيلك يوزبيك برات همايون
ومقرر نامه يازيلوب بوسببدن زعامت
وتيمار احوالي غايت مكدر اولوب بونكله تقيد
فرض عين مثابه سنه وارمشدر زيرا ممالك
اسلاميه ده اولان سنجاقلر واياللر موجود
الاسم معدوم الجسم اولوب برقالب بي روحه
دونمشدر هرايالتك روحي ورونق حسني

اهل تیمار وزعامت ایکی حالدن واقع اولدن

سفرلرده روم ایلی واناطولی وسائر ایالتلرده

زعامته منصرف اکر متفرقه واکر چاوش

وکتاب وسائر زعما واهل تیمار قوللری جمعا

بیکی سکز بیک آدم انجق اولوب اولانجه سنده

دخی اکثری کیراجی وخدمتکار اولوب ماعداسندن

نام ونشانه قالمامشدر بو تقدیرجه بیک

سکز بیک آدم ایله نه قدر مصلحت کوریلور ونیجه

تحصیل مرام اولنور والحاصل زعامت وتیمار بو حاله

کیرمکه سبب بودرکه واقع اوله محلولاتی نسلیه

سادس

40

سعادتلو وزیر اعظم توجیه ایتمکده در زیرا بکلر

بکلر ناهله ویردکن اهل اولنلر دیوان همایونه

کلوب شکایت ایدرلردی لکن وزیر اعظم

ناهله ویریجك مستحق اولنلر کیمه وارب

کیمدن شکایت ایدهونلر و اقنجی طائفه سی

دخی کیمی علوفه لو قول و کیمی قول نامنه اولوب

وکیمی اقنجیلغن انکار ایدوب اجنو ایکی بیك اقنجی

قالمشدر وبوبکان ومسلمان طائفه سی مقاطعه

باغلنوب واناطولی ولاینلرندن اولان پیادکان

تیمار اولوب نامنی منسوخ قودیلر حالا طوائف

مزبوره ده سفر همایونه بو فرد کیتمیوب آندرك

خدمتلرینه حالا موجود اولان ارباب تیمار

قوللری ایدا اولدی والحاصل ارباب تیمارکه

کزیدهٔ عساکر دینده ارغادابشی اشلیوب بو حالده

اولیجه اعدای دینده نیجه انتقام النور وخدمات

پادشاهی نیجه کوریلور حقیقت حال بودر

باقی لعمرو فرمان سعادتلو پادشاه کشورستان حضرتلرینکدر

حالا موجود اولان علوفه لو طوایف یانندهدر

سعادتلو وشوکتلو خاقان کشورستان حضرتلرینك

ضمیر آفتاب لمعانلرینه نهان اولمیهکه بودنن

اقدم

اقدم علوفه لو قول طائفه سي سابقدن نه مقدار
ايدوكي بيان اولنمشيدي بعده كوندن كونه صوائف
مزبوره ازدياد بولعب حالا موجود اولان نفرلري

شرح وبيان اولنور	دركاه عالي متفرقه لري نفر ٤٦٣
جماعت چاشنكيران نفر ٤٨	چاوشان دركاه عالي نفر ١ ٩٣٢
كتاب دفتر خاقاني نفر ١	كتاب ديوان همايون نفر
كتاب ماليه نفر	كتاب خزينه عامره نفر ١ ١١٨
خزينه داران بيرون نفر ١ ١٧	جماعت بوابان دركاه عالي نفر ١ ١٨٣٢
ابناء سپاهيان نفر ١	جماعت سلحداران نفر ١
جماعت علوفجيان يمين نفر	جماعت علوفجيان يسار نفر ١

جماعت غربای یمین نفر [illegible]	جماعت غربای یسار نفر [illegible]
جماعت اصطبل عامره نفر ٤٢٤٦	جماعت بکجیان و بکیانان و پیادگان و زغرجیان نفر ٤٦١٧٤
جماعت خلمانان نجیبان در استانبول و ادرنه و کلیبولی و صابون سلطانیه نفر ٩٢٠٠	جماعت خطیح [illegible] نفر ١٠٧٥
جماعت جبه جیان نفر ٥٩٧٨	جماعت طوبجیان نفر ١٤٥٢
جماعت عربه جیان طوب نفر ٥٩٥	جماعت مهتران خیمه نفر ٧١٥
جماعت مهتران علم نفر ١٢٦	جماعت [illegible] نفر [illegible]
جماعت سکبان نفر ٦١	
جماعت ستابان نفر ٢٥	جماعت موذنان خاصه نفر ١٥
جماعت اهل حرف نفر ٩٢٢	
جماعت صوبولجیان نفر [illegible]	جماعت [illegible] نفر ٢٦

[illegible]

بوده لو

42

بودكلوقوللرموا جبمي بتشود وبودكلوموا جبه خزينه لرا

وفا ايدر بوذكر اولنان طوائف علوفه‌سي منصرف

اولنلردر بونلردن ماعدا قولار دكل ايكي قوللرنامنه

اولوب رعايا وبرايايه ظلم تعدي ايدنلر ايكيوز بيك

مقداري اشخاص اولوب انلردخي عالمه قنادير مثللردر

وبلوك خلقي طقوز طقسان ~~طقسنكي~~ ايكي تاريخنه

كلنجه پاك ومضبوط مطيع ومنقاد آز واوز

بر طائفه ايدي تاريخ مزبورده اوزدمير اوغلي

عثمان پاشا ايرانلي ظاهر اولدقده بعض كسنه لره

اذن ويرلدي طقوز الجي خاليه بلوك ويروب بو طريقله

اجنبی دخولنه سبب اولوب اندنصکره کلنلر
ابوکم دیمیوب ایدر اولدیلر وبیك اوج تاریخنه
قوجه سنان پاشا قول اوغلی نامیله بعض کمسنه لری
یانوق قلعه سی یلمز قلعه سی محافظه سندن آلیقویوب
اوج ییلدنصکره بلوك سزلغنی ایدوب آنلر دخی
طائفهٔ مزبوره یه بو طریقله ملحق اولوب بو یوزدن
دخی برباب فتح اولندی اول تاریخدن برو
هرکیم مراد ایدنسه بویلکی طریق ایله ایدر اولدیلر
نظام وانتظام قالمدی ورده برینه دخی اکبولر
ولیش نامیله دخی ایده یودلر کونه کونه بعضلر

پیدا اولوب عالمی بو گونه نفاق ایله طولدردیلر
ایچلرندن آغز علوفه‌لو نیجه کمسه‌لر علوفه سنک
طقوزلقجه‌سن ایکی‌لوجیوز غروشه بر اجنبی‌یه
صاتوب ولد دیو کتوروب طائفهٔ مزبوره‌یه
الحاق ایدر ولدش دیدکلری بدعت بونلردن
اولنلردر بوگونه بدعتلر سلاطین ماضیه زماننده
قطعا یوغیدی ضابطلرده امانت ودیانت واریدی
مرده اولنلرک وظیفه‌سی خزینهٔ عامره‌یه قالوردی
بش آلتی بیک آدم واردر که ایل اسامیسیله علوفه
آلورلر صوراریزلریوق سن نه‌سن نره‌دن کلدک

دیریوق وبلوك طائفه سنده جاری اولان
قانونکه استانبول وادرنه وبروسه بیننده اولان
قرا وقصباته ساکن اولمقده حالا اول قانون
بالکلیه فراموش اولنوب کیمی بودین وبوسنه
سرحدلرنه وکیمی موره وکیمی کورجستان وعجم
سرحدلرنه وارنجه پراکنده اولوب اطراف واکنافه
مستولی اولمشلردر وقرا وقصباتی قبضهٔ تصرفلرینه
آلمشلردر بکلربکلك ایرمز حکام شریعت حکومت
ایرمز اولدیغی محصولدن اموال تحصیل مال ایرمز
عالمه بردرلو دوا اولمشدر سفر همایون واقع اولسه

نصف

نصفي دکل عشري کتمز کیمی ضابطلرینه کیمي

بولراشلرینه علوفه لرینی سپارش ایدوب

کیمي دخي دفترلو اولوب کیمي دخي خدمتلر آلوب

اول طائفه دن سفرهمایونه بیکي سکز بیك آدم

انجق موجود بولنور اما جمله سنك علوفه لري

خزینه عامره دن النور بلوك طائفه سي بو شکل

اولیجق عالمك انتظام نیجه اولور و ضمانات

پادشاهم نیجه کوریلور حقیقت حال بو منوال

اوزره در باقی امر و فرمان سعادتلو و شوکتلو

پادشاه عالمپناه حضرتلرینکدر

